

Επιστολή προς ένα χριστιανικό έθνος (Σαμ Χάρις)

Πιστεύεις πως η Βίβλος είναι ο λόγος του Θεού, πως ο Ιησούς είναι υιός του Θεού και πως μόνο όσοι πιστεύουν σ' αυτόν θα βρουν τη σωτηρία μετά θάνατον.

Ως χριστιανός, δέχεσαι τα παραπάνω ανεπιφύλακτα όχι επειδή σε κάνουν να νιώθεις καλά, αλλά επειδή νομίζεις ότι είναι αλήθεια. Προτού εντοπίσω μερικά από τα προβληματικά σημεία αυτών των πεποιθήσεων, οφείλω να ομολογήσω πως υπάρχουν αρκετά σημεία πάνω στα οποία εσύ κι εγώ συμφωνούμε. Για παράδειγμα, συμφωνούμε πως αν ο ένας από εμάς έχει δίκιο τότε ο άλλος κάνει λάθος. Η Βίβλος είτε είναι ο λόγος του Θεού, είτε δεν είναι. Είτε ο Ιησούς είναι η μοναδική αληθινή οδός για τη σωτηρία (Κατά Ιωάννην, 14: 6), είτε δεν είναι. Συμφωνούμε και οι δύο πως, προκειμένου να θεωρείται κανείς πραγματικός χριστιανός, οφείλει να απορρίπτει όλες τις άλλες θρησκείες ως λανθασμένες. Αν ο Χριστιανισμός τα λέει σωστά, γεγονός για το οποίο εξακολουθώ να έχω αμφιβολίες, πρέπει να αναμένω ότι θα υποστώ, αργά ή γρήγορα, τα μαρτύρια της Κόλασης. Το χειρότερο είναι πως έχω πείσει κι άλλους, πολλοί από τους οποίους είναι συγγενείς και φίλοι μου, να απορρίψουν την ιδέα ύπαρξης του Θεού. Οπότε και αυτοί θα καταδικαστούν εξαιτίας μου στο «πυρ το αιώνιον» (Κατά Ματθαίον, 25: 41). Σε περίπτωση που το βασικό δόγμα του Χριστιανισμού είναι σωστό, τότε έχω αναλώσει τη ζωή μου με τον χειρότερο δυνατό τρόπο. Το παραδέχομαι χωρίς καμία επιφύλαξη. Το γεγονός ότι απορρίπτω τον Χριστιανισμό διαρκώς και δημοσίως, δεν με ενοχλεί στο ελάχιστο, πράγμα που δείχνει πόσο ανεπαρκείς πιστεύω πως είναι οι λόγοι για τους οποίους πρέπει να είναι κανείς χριστιανός.

Φυσικά, υπάρχουν χριστιανοί οι οποίοι δε συμφωνούν με κανέναν από τους δυο

μας. Υπάρχουν χριστιανοί οι οποίοι πιστεύουν ότι και άλλα δόγματα οδηγούν εξίσου αποτελεσματικά στη σωτηρία. Υπάρχουν χριστιανοί που δεν ζουν με το φόβο της Κόλασης, ούτε δέχονται ότι ο Ιησούς θα εμφανιστεί κάποτε μπροστά μας με σάρκα και οστά. Αυτοί οι χριστιανοί συχνά αυτοχαρακτηρίζονται ως «ελευθεριάζοντες» ή «μετριοπαθείς πιστοί». Κατά την άποψή τους, εσύ κι εγώ έχουμε προφανώς παρανοήσει τι ακριβώς σημαίνει να είναι κανείς άνθρωπος της πίστης. Υπάρχει, μας διαβεβαιώνουν, ένας τεράστιος και θαυμαστός χώρος μεταξύ Αθεϊσμού και θρησκευτικού φονταμενταλισμού, τον οποίο έχουν εξερευνήσει ταπεινά πολλές γενιές στοχαστικών χριστιανών. Σύμφωνα με τους ελευθεριάζοντες και τους μετριοπαθείς, η πραγματική πίστη έχει σχέση με το μυστήριο, με το αληθινό νόημα, με την ψυχική επικοινωνία και την αγάπη. Οι άνθρωποι δομούν τις θρησκείες με βάση τα υλικά από τα οποία είναι φτιαγμένη η ζωή τους και όχι με αόριστες αντιλήψεις .

Έχω γράψει σχετικά με τα προβλήματα που εντοπίζω σε όσα πρεσβεύουν οι ελευθεριάζοντες και οι μετριοπαθείς χριστιανοί. Εδώ νομίζω πως αρκεί απλώς να παρατηρήσω ότι το θέμα είναι απλούστερο και πιο επείγον απ' όσο νομίζουν γενικά οι ελευθεριάζοντες και οι μετριοπαθείς. Οφείλουμε να αποφασίσουμε αν η Βίβλος είναι ένα κοινό βιβλίο γραμμένο από κοινούς θνητούς ή θεόπνευστο, καθώς επίσης και αν ο Ιησούς διαθέτει θεϊκή υπόσταση ή όχι. Αν η Βίβλος είναι γραμμένη από κοινούς ανθρώπους και ο Ιησούς ένας κοινός θνητός, τότε το βασικό δόγμα του Χριστιανισμού είναι ψευδές. Αν η Βίβλος είναι γραμμένη από κοινούς ανθρώπους και ο Ιησούς ένας κοινός θνητός, τότε η ιστορία της χριστιανικής Θεολογίας δεν είναι τίποτε άλλο παρά η ιστορία μερικών αρχαίων λογίων οι οποίοι φιλοδοξούσαν να εντρυφήσουν και να συνεισφέρουν σε μια μαζική παράκρουση. Αν τα βασικά δόγματα του Χριστιανισμού είναι σωστά, τότε στους άπιστους σαν εμένα επιφυλάσσονται μερικές πολύ δυσάρεστες εκπλήξεις. Καταλαβαίνεις τι εννοώ. Ας είμαστε ειλικρινείς με τον εαυτό μας: Όταν έρθει το πλήρωμα του χρόνου, η μία πλευρά θα αποδειχθεί σωστή στην επιχειρηματολογία της και η άλλη λάθος.

Σκέψου το εξής το εξής: Κάθε ευσεβής μουσουλμάνος έχει ακριβώς τους ίδιους λόγους να είναι μουσουλμάνος με αυτούς που έχεις εσύ να είσαι χριστιανός. Κι όμως, εσύ δεν βρίσκεις αυτούς τους λόγους πειστικούς. Το Κοράνι σε πολλά σημεία διακηρύσσει ότι είναι ο αληθινός λόγος του δημιουργού του σύμπαντος. Υπάρχουν πάμπολλα βιβλία τα οποία περιγράφουν τη ζωή του Μωάμεθ και τα οποία, για τους μουσουλμάνους, αποδεικνύουν ότι ο Μωάμεθ ήταν ο τελευταίος

προφήτης του Θεού. Ο Μωάμεθ, από την πλευρά του, διαβεβαιώνει τους πιστούς του ότι ο Ιησούς δεν έχει θεϊκή φύση (Κοράνι, 5: 71, 19: 30-38) και ότι όποιος πιστεύει το αντίθετο θα πάει στην Κόλαση. Οι μουσουλμάνοι είναι σίγουροι ότι η άποψη του Μωάμεθ σχετικά με τον Ιησού, όπως σχετικά και με οτιδήποτε άλλο, είναι αλάθητη.

Πώς λοιπόν και δεν ξαγρυπνάς προβληματιζόμενος μήπως θα έπρεπε να ασπαστείς τον Ισλαμισμό; Είσαι σε θέση να αποδείξεις ότι ο Αλλάχ δεν είναι ο μοναδικός αληθινός θεός; Μπορείς να αποδείξεις ότι ο αρχάγγελος Γαβριήλ δεν επισκέφθηκε τον Μωάμεθ στη σπηλιά του; Φυσικά όχι. Όμως δε χρειάζεται να αποδείξεις τίποτε από τα παραπάνω για να απορρίψεις τις δοξασίες των μουσουλμάνων ως παράλογες. Το βάρος πέφτει στους δικούς τους ώμους να αποδείξουν ότι οι πεποιθήσεις τους σχετικά με τον Αλλάχ και τον Μωάμεθ είναι σωστές. Δεν το έχουν κάνει μέχρι σήμερα. Δεν μπορούν να το κάνουν. Γιατί απλώς όλα όσα αποδέχονται οι μουσουλμάνοι είναι αδύνατο να αποδειχθούν. Αυτό είναι προφανές στον καθένα ο οποίος δεν έχει υπνωτιστεί από τα δόγματα του Ισλάμ.

Η αλήθεια, βέβαια, είναι πως εσύ κατανοείς πολύ καλά πώς είναι το να μην αποδέχεται κάποιος τις δοξασίες του Ισλάμ. Δεν είναι προφανές ότι οι μουσουλμάνοι κοροϊδεύουν τον εαυτό τους; Δεν είναι φανερό πως οποιοσδήποτε πιστεύει ότι το Κοράνι είναι ο αληθινός λόγος του δημιουργού του σύμπαντος δεν το έχει διαβάσει με κριτική διάθεση; Δεν είναι ολοφάνερο ότι οι αρχές του Ισλάμ αποτελούν έναν σχεδόν αξεπέραστο φραγμό για την ειλικρινή έρευνα γύρω από αυτή τη θρησκεία; Ναι, όλα αυτά είναι πασιφανή. Πρέπει όμως να καταλάβεις ότι ο τρόπος με τον οποίο βλέπεις εσύ το Ισλάμ είναι ακριβώς ίδιος με τον τρόπο που οι ένθερμοι μουσουλμάνοι βλέπουν τον Χριστιανισμό. Και είναι ο τρόπος με τον οποίο βλέπω εγώ όλες τις θρησκείες...

Δισεκατομμύρια άτομα πιστεύουν, όπως κι εσύ, ότι ο δημιουργός του σύμπαντος έγραψε (ή υπαγόρευσε) ένα από τα βιβλία που διαθέτει η ανθρωπότητα. Δυστυχώς, υπάρχουν πολλά βιβλία που υποστηρίζουν ότι είναι θεόπνευστα και περιέχουν αντιφατικές εντολές σχετικά με το πώς πρέπει να ζούμε. Τα ανταγωνιζόμενα θρησκευτικά δόγματα έχουν διαιρέσει τον κόσμο μας σε πολλές ξεχωριστές κοινωνίες, καθεμία από τις οποίες διαθέτει τον δικό της ηθικό κώδικα, και αυτός ο διαχωρισμός αποτελεί μια μόνιμη πηγή σύγκρουσης ανάμεσα στα ανθρώπινα έθνη.

Αντιτιθέμενοι σ' αυτή την επικίνδυνη κατάσταση, πολλοί λογικοί άνθρωποι

συμβουλεύουν μια συμπεριφορά την οποία ονομάζουν θρησκευτική ανοχή. Παρ' ότι η θρησκευτική ανοχή είναι σαφώς προτιμότερη από τους θρησκευτικούς πολέμους, η ανοχή δεν αποτελεί τη λύση σε όλα τα προβλήματα. Ο φόβος μην τυχόν και προκαλέσουμε θρησκευτικές εντάσεις μας καθιστά απρόθυμους να ασκήσουμε κριτική σε ιδέες οι οποίες είναι δυσεφάρμοστες ή ολοφάνερα γελοίες. Ο φόβος αυτός μας έχει επίσης αναγκάσει να λέμε ψέματα στον εαυτό μας -και το κάνουμε επανειλημμένα- σχετικά με το αν η θρησκευτική πίστη μπορεί να είναι συμβατή με την επιστημονική λογική. Οι αντικρουόμενες θρησκευτικές πεποιθήσεις που κυριαρχούν στον κόσμο μας, παρεμποδίζουν τη δημιουργία ενός βιώσιμου παγκόσμιου πολιτισμού. Η θρησκευτική πίστη -η πίστη ότι υπάρχει ένας θεός ο οποίος ασχολείται με ποιο όνομα τον αποκαλούν οι πιστοί του, η πίστη ότι ο Ιησούς θα επανέλθει στη γη, η πίστη ότι οι μουσουλμάνοι μάρτυρες πηγαίνουν κατευθείαν στον Παράδεισο- βρίσκεται στη λάθος παράταξη σε έναν πόλεμο ιδεών που θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην πνευματική εξέλιξη του ανθρώπου και στην ευημερία του σ' αυτόν τον πλανήτη.

Η θρησκεία αυξάνει τις πιθανές οδυνηρές συνέπειες των ανθρώπινων συγκρούσεων πολύ περισσότερο απ' όσο ο διαχωρισμός σε φυλές και κάστες, ο ρατσισμός και η πολιτική, καθώς είναι η μοναδική ιδεολογία η οποία προβλέπει ανταμοιβή ή τιμωρία για τους ανθρώπους ανάλογα με το αν ανήκουν σ' αυτήν ή όχι. Μία από τις πιο επίμονες παθολογίες του ανθρώπινου πολιτισμού είναι η τάση των ανθρώπων να μεγαλώνουν τα παιδιά τους μαθαίνοντάς τα να φοβούνται και να δαιμονοποιούν τους συνανθρώπους τους με βάση τη θρησκευτική τους πίστη. Έτσι όμως η θρησκεία εμπνέει τη βία κατά δύο τρόπους. Πρώτον, οι άνθρωποι σκοτώνουν άλλους ανθρώπους επειδή πιστεύουν ότι αυτό είναι επιθυμία του δημιουργού του σύμπαντος. Οι ισλαμιστές τρομοκράτες αποτελούν ένα πρόσφατο παράδειγμα αυτής της πρακτικής. Δεύτερον, πολύ μεγαλύτερος αριθμός ανθρώπων έρχονται σε σύγκρουση μεταξύ τους επειδή ορίζουν την ηθική της κοινωνίας στην οποία ανήκουν ανάλογα με τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις: Οι μουσουλμάνοι τάσσονται στο πλευρό άλλων μουσουλμάνων· οι προτεστάντες συντάσσονται με προτεστάντες· οι καθολικοί με καθολικούς. Αυτές οι συγκρούσεις, δεν φαίνεται να οφείλονται πάντα καθαρά σε θρησκευτικούς λόγους. Όμως η μισαλλοδοξία και το μίσος που χωρίζουν τη μία κοινωνία από την άλλη είναι συνήθως προϊόντα της θρησκευτικής ταυτότητας των αντιμαχόμενων. Διαμάχες οι οποίες μοιάζουν να έχουν ως βάση αποκλειστικά εδαφικές διεκδικήσεις έχουν, στην πραγματικότητα, αιτίες ριζωμένες βαθιά στη θρησκεία. Οι συγκρούσεις που μαστίζουν ή που ταλαιπώρησαν πριν από λίγο καιρό την

Παλαιστίνη (Εβραίοι εναντίον μουσουλμάνων)· τα Βαλκάνια (ορθόδοξοι Σέρβοι εναντίον Βόσνιων και Αλβανών μουσουλμάνων)· τη Βόρεια Ιρλανδία (προτεστάντες εναντίον καθολικών)· το Κασμίρ (μουσουλμάνοι εναντίον ινδουιστών)· το Σουδάν (μουσουλμάνοι εναντίον χριστιανών και ανιμιστών)· τη Νιγηρία (μουσουλμάνοι εναντίον χριστιανών)· την Αιθιοπία και την Ερυθραία (μουσουλμάνοι εναντίον χριστιανών)· την Ακτή του Ελεφαντοστού (μουσουλμάνοι εναντίον χριστιανών)· τη Σρι Λάνκα (Σιναλέξοι βουδιστές εναντίον Τάμιλ ινδουιστών)· τις Φιλιππίνες (μουσουλμάνοι εναντίον χριστιανών)· το Ιράν και το Ιράκ (σιίτες μουσουλμάνοι εναντίον σουνιτών μουσουλμάνων)· τον Καύκασο (ορθόδοξοι Ρώσοι εναντίον Τσετσένων μουσουλμάνων, μουσουλμάνοι του Αζερμπαϊτζάν εναντίον καθολικών και ορθόδοξων Αρμενίων) είναι λίγες από τις περιπτώσεις συγκρούσεων οι οποίες υποδαυλίζονται από θρησκευτικές διαφορές.

Και όμως, παρ' ότι ο διχασμός που οφείλεται σε θρησκευτικούς λόγους στον κόσμο μας είναι οφθαλμοφανής, πολλοί πιστεύουν ότι οι θρησκευτικές συγκρούσεις έχουν πάντα ως αιτία την έλλειψη εκπαίδευσης, τη φτώχεια ή πολιτικές σκοπιμότητες. Πολλοί αθεϊστές, ελευθεριάζοντες και μετριοπαθείς πιστοί είναι σίγουροι ότι κανένας άνθρωπος δεν θυσιάζει ποτέ τη ζωή του ή τις ζωές άλλων εξαιτίας των θρησκευτικών του πεποιθήσεων. Όσοι υποστηρίζουν κάτι τέτοιο απλώς δεν ξέρουν πώς αισθάνεται κάποιος που είναι σίγουρος ότι θα πάει στον Παράδεισο, επειδή αδυνατούν να πιστέψουν πως υπάρχουν άνθρωποι οι οποίοι είναι σίγουροι ότι θα πάνε στον Παράδεισο. Αξίζει να θυμηθούμε ότι οι τρομοκράτες της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 ήταν άνθρωποι της μεσαίας τάξης, με πανεπιστημιακή μόρφωση, χωρίς την παραμικρή εμπειρία πολιτικής καταπίεσης. Διέθεταν όμως ένα μεγάλο μέρος του χρόνου τους στο τοπικό τζαμί συζητώντας για τη διαφθορά των απίστων και τις απολαύσεις που περιμένουν τους μάρτυρες της πίστης στον Παράδεισο. Πόσοι άλλοι αρχιτέκτονες και μηχανικοί πρέπει να καταλάβουν αεροπλάνα και να τα ρίξουν πάνω σε ουρανοξύστες, για να συνειδητοποιήσουμε ότι η βία των οπαδών της τζιχάντ δεν είναι αποτέλεσμα ελλιπούς εκπαίδευσης, φτώχειας ή πολιτικών παιχνιδιών; Η συγκλονιστική αλήθεια είναι η εξής: Στην εποχή μας, υπάρχουν άνθρωποι οι οποίοι διαθέτουν τις πνευματικές τους ικανότητες και τους οικονομικούς πόρους για να κατασκευάσουν μια ατομική βόμβα και οι οποίοι ταυτόχρονα πιστεύουν ότι θα έχουν εβδομήντα δύο παρθένες στη διάθεσή τους όταν βρεθούν στον Παράδεισο. Οι δυτικοί υποστηρικτές της εκκοσμίκευσης και οι ελευθεριάζοντες και μετριοπαθείς χριστιανοί άργησαν πάρα πολύ να το καταλάβουν αυτό. Η αιτία είναι πολύ απλή: Δεν ξέρουν πώς είναι ακριβώς να πιστεύει κανείς πραγματικά στον Θεό.

Ας αναλογιστούμε πού μας οδηγούν σε παγκόσμια κλίμακα οι θρησκευτικές διενέξεις. Αυτή τη στιγμή ζουν στη γη ένα δισεκατομμύριο τετρακόσια εκατομμύρια μουσουλμάνοι, πολλοί από τους οποίους πιστεύουν ότι μια μέρα εσύ κι εγώ είτε θα ασπαστούμε το Ισλάμ και θα ζήσουμε υποταγμένοι σε ένα μουσουλμανικό χαλιφάτο, είτε θα θανατωθούμε ως άπιστοι. Ο Ισλαμισμός είναι η πιο γρήγορα εξαπλούμενη θρησκεία στην Ευρώπη. Ο ρυθμός γεννήσεων στους μουσουλμάνους της Ευρώπης είναι τρεις φορές μεγαλύτερος απ' ό,τι στους υπόλοιπους Ευρωπαίους. Αν συνεχιστεί αυτό, η κυρίαρχη θρησκεία σε είκοσι πέντε χρόνια στη Γαλλία θα είναι ο Μουσουλμανισμός, και το χρονικό αυτό όριο ισχύει βέβαια αν η μετανάστευση μουσουλμάνων προς τη χώρα σταματήσει υποθετικά αύριο. Σε ολόκληρη την Ευρώπη οι μουσουλμανικές κοινότητες επιδεικνύουν ελάχιστη διάθεση να υιοθετήσουν τις κοσμικές και πολιτιστικές αξίες της χώρας που τους φιλοξενεί, παρ' ό,τι επωφελούνται από αυτές τις αξίες στο έπακρο, ενώ ταυτόχρονα απαιτούν ανοχή για τον μισογυνισμό, τον Αντισημιτισμό και το θρησκευτικό μίσος που κηρύσσεται καθημερινά στα τζαμιά τους. Γάμοι διά εξαναγκασμού, εγκλήματα τιμής, σωφρονιστικοί ομαδικοί βιασμοί και δολοφονικό μίσος για τους ομοφυλόφιλους, είναι μερικά από τα χαρακτηριστικά της κοσμικής, κατά τα άλλα, Ευρώπης τα οποία χρωστάει στους μουσουλμάνους μετανάστες της.

Η ανησυχία για το τι είναι πολιτικώς ορθό και ο φόβος μην τυχόν κατηγορηθούν για ρατσισμό, έχει κάνει πολλούς Ευρωπαίους απρόθυμους να αντιταχθούν στις τρομακτικές θρησκευτικές αγκυλώσεις των φανατικών που ζουν ανάμεσά τους. Με ελάχιστες εξαιρέσεις, τα μόνα δημόσια πρόσωπα που έχουν το θάρρος να μιλούν με ειλικρίνεια σχετικά με την απειλή που αντιπροσωπεύει ο ισλαμισμός για την ευρωπαϊκή κοινωνία είναι οι ακροδεξιοί. Το γεγονός αυτό δεν προμηνύει τίποτα το ευοίωνο για το μέλλον του πολιτισμού της.

Η άποψη ότι το Ισλάμ είναι μία «ειρηνική θρησκεία που την έχουν καπελώσει μερικοί εξτρεμιστές» δεν ευσταθεί και είναι ένα ιδιαίτερα επικίνδυνο ιδεολόγημα το οποίο χρησιμοποιούν οι μουσουλμάνοι. Δεν είναι καθόλου ξεκάθαρο με ποιον ακριβώς τρόπο μπορούμε να συνεχίσουμε το διάλογο με το μουσουλμανικό κόσμο, αλλά το να ξεγελάμε τον εαυτό μας με ευφημισμούς σαν τον παραπάνω δεν οδηγεί πουθενά. Αποτελεί κοινό μυστικό στους κύκλους της εξωτερικής πολιτικής πως η μεταρρύθμιση δεν είναι δυνατό να επιβληθεί στο μουσουλμανικό κόσμο απ' έξω. Ωστόσο, είναι σημαντικό να αντιληφθούμε γιατί συμβαίνει αυτό -συμβαίνει επειδή πολλοί μουσουλμάνοι έχουν διαταραχθεί πνευματικά σε μεγάλο βαθμό από τη

θρησκεία. Οι μουσουλμάνοι βλέπουν τα θέματα δημόσιας πολιτικής και παγκόσμιου ανταγωνισμού υπό το πρίσμα της σχέσης τους με το Ισλάμ. Και όσοι απ' αυτούς δεν βλέπουν τον κόσμο απ' αυτή τη σκοπιά κινδυνεύουν να χαρακτηριστούν αποστάτες και να δολοφονηθούν από τους ομοθρήσκους τους.

Όμως πώς τρέφουμε την ελπίδα ότι θα ανοίξουμε ποτέ διάλογο με το Ισλάμ που να στηρίζεται σε λογική βάση, αν εμείς δεν είμαστε οι ίδιοι λογικοί; Δεν καταφέρνουμε τίποτα δηλώνοντας απλώς ότι «όλοι λατρεύουμε τον ίδιο Θεό». Στην πραγματικότητα δεν λατρεύουμε όλοι τον ίδιο Θεό και τίποτα δεν επιβεβαιώνει αυτό το γεγονός με περισσότερη ευγλωττία από την παγκόσμια ιστορία των σφαγών εν ονόματι της θρησκείας. Ακόμα και μέσα στους κόλπους του Ισλάμ οι σιίτες και οι σουνίτες δεν καταφέρνουν να συμφωνήσουν να λατρεύουν τον ίδιο Θεό με τον ίδιο τρόπο, και γι' αυτόν τον λόγο αλληλοσκοτώνονται εδώ και αιώνες.

Φαίνεται εξαιρετικά απίθανο να κατορθώσουμε να γεφυρώσουμε κάποια στιγμή τα χάσματα που χωρίζουν τα έθνη μέσω ενός διαθρησκευτικού διαλόγου. Οι ένθερμοι μουσουλμάνοι είναι απολύτως πεπεισμένοι, όπως ακριβώς είσαι κι εσύ, ότι η πίστη τους είναι η μόνη αληθινή και ότι οποιαδήποτε παρέκβαση απ' αυτήν οδηγεί κατευθείαν στην Κόλαση. Είναι εύκολο, φυσικά, για τους εκπροσώπους των κυρίαρχων δογμάτων να συναντιούνται περιστασιακά και να δηλώνουν ότι θα πρέπει να επικρατήσει ειρήνη στη γη και ότι η ευσπλαχνία είναι η κοινή κλωστή που ενώνει όλες τις θρησκείες του κόσμου. Ωστόσο, δεν μπορούμε να υποκριθούμε ότι δεν βλέπουμε πως η θρησκευτική πίστη του καθένα από εμάς καθορίζει με τρόπο αποκλειστικό το αν και για ποιον λόγο η ειρήνη είναι χρήσιμη, όπως επίσης και η άποψη που έχει ο καθένας μας για το ποια ακριβώς είναι η έννοια της λέξης «ευσπλαχνία». Υπάρχουν εκατομμύρια -ίσως, για την ακρίβεια, εκατοντάδες εκατομμύρια- μουσουλμάνοι οι οποίοι θα ήταν πρόθυμοι να πεθάνουν για να μην επιτρέψουν τη δική σου εκδοχή περί «ευσπλαχνίας» να ακουστεί στην Αραβική Χερσόνησο. Με ποιόν τρόπο θα ήταν δυνατό ο διαθρησκευτικός διάλογος, έστω και σε ανώτατα κλιμάκια, να συμφιλιώσει κοσμοθεωρίες οι οποίες είναι ουσιαστικά ασύμβατες και, κατά βάση, αρνούνται την οποιαδήποτε επανεξέταση; Στην πραγματικότητα, είναι πολύ σημαντικό το τι πιστεύουν εκατομμύρια άνθρωποι στον κόσμο και για ποιον λόγο το πιστεύουν αυτό.

Πηγή: Αποσπάσματα από το βιβλίο του Σαμ Χάρις, «Επιστολή προς ένα χριστιανικό έθνος» (Εκδόσεις «Κέδρος»,
μετάφραση Αθανάσιος Ζάβαλος)